

– AVRUPA BİRLİĞİ'NDE YARGISAL KORUMA – 3. DERS: İHLAL DAVASI VE ÖN KARAR PROSEDÜRÜ

PROF. DR. İLKE GÖÇMEN

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ

AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKU ANABİLİM DALI

JEAN MONNET CHAIR

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Disclaimer: The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

1

Sunuş Planı

İhlal Davası

Ön Karar Prosedürü

2

İhlal Davası Sunuş Planı

İhlal Davasının Genel ve Özel Hâlleri

İhlal Davası ve/veya Prosedürü Yönünden Ön Tespit: "İhlal"ın Anlamı

- İhlal Edilen *Ne* Olabilir: İhlali Söz Konusu Olacak Kaynaklar
- İhlali *Kim* Yapabilir: Sorumluluk Atfetmek Yönünden "Üye Devlet"

İhlal Davası Prosedürü

- *Komisyunun* İhlal Davası Prosedürünü Başlatması
- *Üye Devletin* İhlal Davası Prosedürünü Başlatması

İhlal Davası

- Kabul Edilebilirlik
- Esastan Denetim
- Karar ve Sonuçları

3

İhlal Davasının Genel ve Özel Hâlleri

Genel Hükümler

- ABİHA md. 258–260

Özel Hükümler

- ABİHA md. 108(2)
  - Devlet Destekleri
- ABİHA md. 114(9)
  - Mevzuatların Yaklaştırılması
- ABİHA md. 271
  - AMB ve AYB ile ilgili kimi davalar
- ABİHA md. 348
  - Güvenlik ve kamu düzeni ile ilgili özel hâller

4

İhlal Davasının Genel Hâli: Öz

Davacı

- Komisyon veya Üye Devlet(ler)

Davalı

- Üye Devlet

Davanın Konusu

- AB hukukunun ihlali

Davanın Sonucu

- AB hukukunun ihlal edilip edilmediğinin tespiti

5

İhlal Davası ve/veya Prosedürü Yönünden Ön Tespit: "İhlal"ın Anlamı

ABİHA md. 258

- "üye devletlerden birinin Antlaşmalar gereğince üzerine düşen bir yükümlülüğü yerine getirmemesi"nden bahsetmektedir.

Peki bu, neyi kapsamaktadır?

- İhlal Edilen Ne Olabilir: İhlali Söz Konusu Olacak Kaynaklar
- İhlali Kim Yapabilir: Sorumluluk Atfetmek Yönünden "Üye Devlet"

6

İhlal Edilen Ne Olabilir: İhlali Söz Konusu Olacak Kaynaklar: AB Hukukunun Tüm (Bağlayıcı) Kaynakları

Birincil hukuk

- Kurucu antlaşmalar (ODGP hariç, ABA md. 24(1))
- Kurucu antlaşmaları değiştiren antlaşmalar
- Katılım antlaşmaları

İkincil hukuk

- Birlik (kurum) tasarrufları

7

İhlal Edilen Ne Olabilir: İhlali Söz Konusu Olacak Kaynaklar: AB Hukukunun Tüm (Bağlayıcı) Kaynakları

AB'nin uluslararası anlaşmaları*

- AB *tek başına* taraf olabilir...
- AB üye devletler ile *birlikte* taraf olabilir... (AB'nin yetkisi içinde kaldıkça...)
- AB taraf değildir, o anlaşmayı *üstlenmiş* olabilir...
  - * + AB'nin uluslararası anlaşmaları ile kurulan organların işlemleri

Hukukun genel ilkeleri (ayrıca AB Temel Haklar Şartı)

- Dolaylı olarak etki eder, çünkü öncelikle bir olay AB hukukunun kapsamı içinde kalmalıdır...

8

İhlali Kim Yapabilir: Sorumluluk Atfetmek Yönünden "Üye Devlet" (Örnekler)

Bir ulusal hükümet, Birlik hukukundan kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmek için bir kanun tasarısı sunsa ve kanunun çıkarılması için elinden geleni yapsa, ancak ulusal yasa koyucu tasarımı kanun hâline getirmezse ne olacaktır?

- "Hükümet" / "Devlet"

Davalı üye devlet federasyon ise Birlik hukukunun ihlalinin federe devletten kaynaklandığı öne sürülürse ne olacaktır?

- Anayasal sistemin alakasızlığı

Birlik hukuku, bir üye devletteki toplu eylemler nedeniyle ihlal ediliyorsa ne olacaktır? (ABA md. 4(3))

- "Aktif" vs. "Pasif"

9

İhlali Kim Yapabilir: Sorumluluk Atfetmek Yönünden "Üye Devlet"

Üye devlet, aşağıdakiler aracılığıyla Birlik hukukunu ihlal edebilir:

- Yasama
- Yürütme
- Yargı

10

İhlali Kim Yapabilir: Sorumluluk Atfetmek Yönünden "Üye Devlet" / Yargıya Yönelik Tespitler

Ulusal mahkemeler, ne şekilde Birlik hukukunu ihlal edebilir?

- Doğrudan etkili bir kurala etki vermeyerek,
- Öncelik ilkesi gereği Birlik hukukunu uygulamayarak,
- Ön karar davası yoluna başvurmaları gerekirken başvurmayarak...

Sizce bugüne kadar ulusal mahkemelerin Birlik hukukunu ihlali nedeniyle ihlal davası açılmış mıdır?

- Ön karar davası yoluna başvurmaları gerekirken başvurmayarak...
  - Fransız Danıştay / Fransa / C-416/17

11

İhlal Davası Prosedürü

Komisyon başlatabilir.

Üye Devlet başlatabilir.

12

Komisyunun İhlal Davası Prosedürünü Başlatması

Komisyon başlattığında ihlal davası prosedürü iki aşamaya ayrılır:

İdari Aşama / Yargılama Öncesi Prosedür

- Gayri Resmi Muameleler
- Resmi Muameleler

Yargısal Aşama (İhlal Davası)

13

Komisyunun İhlal Davası Prosedürünü Başlatması: "İdari Aşama": Ön Tespit

İdari aşama ana hatlarıyla şu üç hedefi güder:

-İlgili üye devletin her türlü ihlale son vermesine imkân tanımak,

-O üye devletin savunma hakkını kullanmasını sağlamak,

-Divan önünde açılacak dava yönünden uyuşmazlığın konusunu belirlemek.

14

Komisyondun İhlal Davası Prosedürünü Başlatması: "İdari Aşama": Gayri Resmi Muameleler

Komisyondun, olası bir ihlali ve resmi muamelelere geçmek için yeterli delil olup olmadığını araştırır.

- Üye devlet ile gayri resmi görüşmeler yapılarak vakalar tespit edilmeye ve bir anlaşmaya varılmaya çalışılır.

15

Komisyondun İhlal Davası Prosedürünü Başlatması: "İdari Aşama": Resmi Muameleler

"Resmi Bildirim Mektubu"

Komisyondun, üye devlete görüşlerini sunmak üzere resmi talepte bulunur.

Bu bildirim,

- ihlal edilen Birlik kuralını*,
- üye devletin neyi hatalı yapmakla itham edildiğini*,
- görüş sunmak için süre sınırlamasını içerir**.
- * açık ve anlaşılır olmalı...
- ** makul süre olmalı...

16

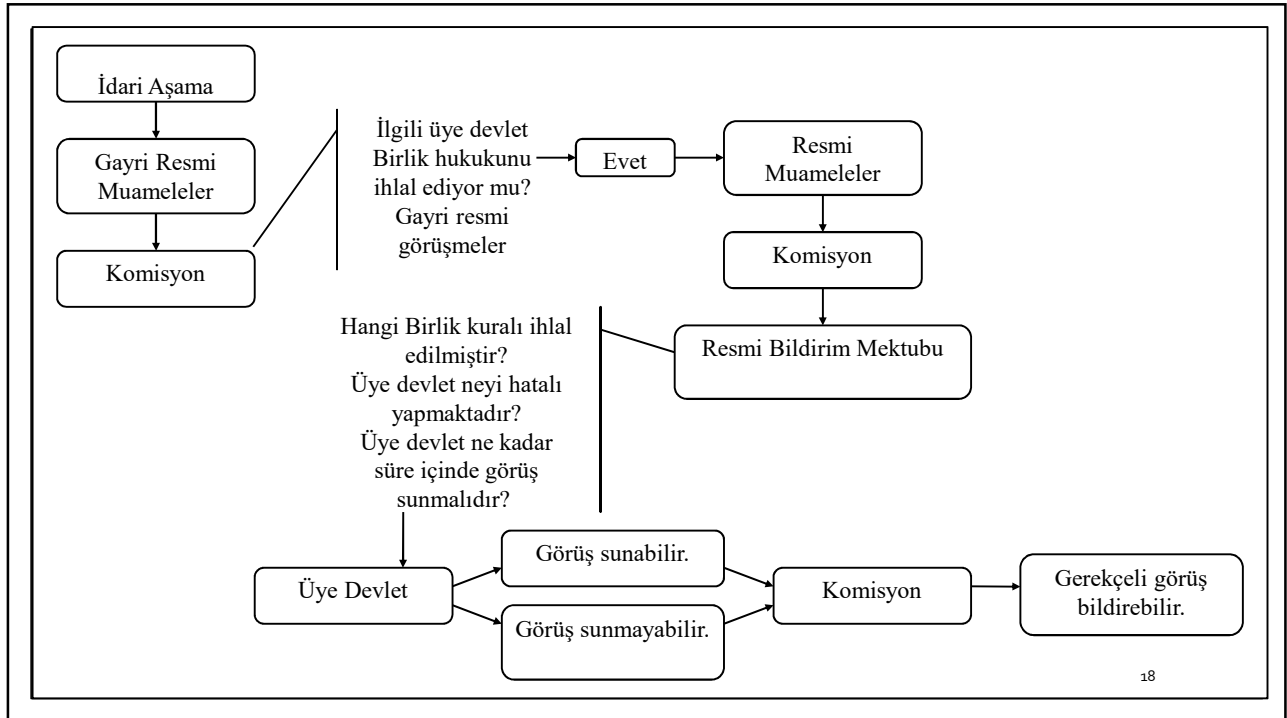
Komisyounun İhlal Davası Prosedürünü Başlatması: "İdari Aşama": Resmi Muameleler

Üye devlet görüş sunar (veya sunmayabilir).

- Komisyon, üye devlet ile görüşmelere devam eder.
- Komisyon, her zaman, dostane çözüme erişmeye çalışacaktır.

Komisyon, gerekçeli görüş sunar (veya sunmayabilir).

17

18

Komisionun İhlal Davası Prosedürünü Başlatması: "İdari Aşama": Resmi Muameleler

"Gerekçeli Görüş"

Komision, gerekçeli görüş ile

- Birlik hukuku ihlaline yönelik vakayı,
- ihlal edilen Birlik hukuku kaynağını,
- neden ihlal gerçekleştiğini düşündüğünü, yani argümanlarını,
- üye devlete ihlali sona erdirmesi için tanınan makul süreyi
- belirtir.

19

Komisionun İhlal Davası Prosedürünü Başlatması: "İdari Aşama": Resmi Muameleler / Gerekçeli Görüş: Birtakım Tespitler

Resmi Bildirim Mektubu, Gerekçeli Görüş ve İhlal Davası Başvurusu arasındaki ilişki nasıldır?

- Resmi Bildirim Mektubu ve Gerekçeli Görüş → Benzer
- Gerekçeli Görüş ve İhlal Davası Başvurusu → Esaslı olarak aynı

Gerekçeli Görüş

- Gereği gibi gerekçeli olmalıdır.
- Makul süre tanınmalıdır.

20

Komisyondun İhlal Davası Prosedürünü Başlatması: "İdari Aşama": Komisyondun Takdir Yetkisi

Gerekçeli Görüş bildirebilir veya bildirmeyebilir.

İhlal davası açabilir veya açmayabilir.

- İhlal prosedürlerinden %10-20'si davaya dönüşmektedir.

Komisyondun, aşağıdakiler yönünden (kural olarak) herhangi bir zaman kısıtlamasına tâbi tutulmamıştır:

- İhlal prosedürünü başlatmak,
- Gerekçeli Görüş hazırlamak,
- İhlal davası açmak...

21

Üye Devletin İhlal Davası Prosedürünü Başlatması: ABİHA md. 259

(1) Bir üye devlet, bir başka üye devletin Birlik hukukunu ihlal ettiğini düşünüyorsa gerekçeli görüş hazırlaması için Komisyona başvurur.

(2) Komisyon, 3 ay içinde gerekçeli görüş hazırlamazsa o üye devlet, diğer üye devlete karşı ihlal davası açabilir.

(3) Komisyon, 3 ay içinde gerekçeli görüş hazırlarsa

- (i) Bu görüş, Birlik hukuku ihlal edilmiyor şeklindeyse o üye devlet ihlal davası açabilir mi?
  - O üye devlet, diğer üye devlete karşı ihlal davası açabilir.
- (ii) Bu görüş, Birlik hukuku ihlal ediliyor şeklindeyse o üye devlet ihlal davası açabilir mi?
  - O üye devlet, diğer üye devlete karşı ihlal davası açabilir.

22

İhlal Davası /Yargısal Aşama

Kabul Edilebilirlik

Esastan Denetim

Karar ve Sonuçları

23

İhlal Davası: Kabul Edilebilirlik

Ölçüt

- İhlal davasını kabul edilebilir kıldırmamaya elverişli "kayda değer bir eksiklik"

Kabul Edilebilir Olmamaya Yönelik Örnekler

- Komisyon, gerekçeli görüş ile üye devlete tanınan süre içinde ihlal davası açarsa,
- Komisyon, resmi bildirim mektubu veya gerekçeli görüş ile üye devlete makul olmayan bir süre tanıdıysa,
- İhlal davası başvurusu, idari aşamada ortaya konmayan bir şikayet içeriyorsa,
- Gerekçeli görüş yeteri kadar gerekçelendirilmemişse...

24

İhlal Davası: Esastan Denetim: Ana Tespitler

İhlal davası, gerekçeli görüşteki şikâyet ile sınırlı olarak görülür.

ABAD, yargılama esnasında her konuyu değerlendirmekte tam yetkilidir.

- İhlal davasındaki yargılama gerekçeli görüşün hukuki denetimi değildir ve ABAD, bir ihlal olup olmadığını yeni baştan (*de novo*) değerlendirmektedir.

Birlik hukukunun ihlali, ihlal davası sürerken giderilirse ne olur?

25

İhlal Davası: Karar ve Sonuçları

Genel Olarak Karar ve Sonuçları

Karar ve Mali / Parasal Yaptırım

26

İhlal Davası: Genel Olarak Karar ve Sonuçları

«Tespit hükmü»: ABAD, ilgili üye devletin antlaşmalar uyarınca yükümlülüğünü yerine getirdiğine veya getiremediğine karar verir.

Hüküm bağlayıcı nitelik taşır. (ABİHA md. 260)

Divan, bir üye devletin belirli önlemler almasına yönelik herhangi bir karar verebilir mi?

- Hayır!

Divan, bir ulusal mevzuatı Birlik hukukuna aykırı bulursa bu mevzuatı geçersiz kılabilir mi?

- Hayır!

27

İhlal Davası: Karar ve Mali / Parasal Yaptırım

ABAD kararlarına uyma otomatik olmayıp kimi zaman yıllar alabilmektedir.

Para Cezası (ABİHA madde 260)

- Maastricht Antlaşması (1993) ile getirilmiştir.
- Lizbon Antlaşması (2009) ile yenilenmiştir.

28

İhlal Davası: Karar ve Mali / Parasal Yaptırım
(defaten ödenmesi gereken miktarı veya
gecikmeye bağlı para cezası): İki İhtimal

Komisyonla göre ilgili üye devlet, Divanın
kararı doğrultusunda gerekli tedbirleri
almamışsa bu üye devlete görüşlerini
sunma imkanı tanıdıktan sonra...

- ABAD, Komisyonun talebi ile bağlı değildir.

29

İhlal Davası: Karar ve Mali / Parasal Yaptırım
(defaten ödenmesi gereken miktarı veya
gecikmeye bağlı para cezası): İki İhtimal

Komisyonla göre ilgili üye devlet, bir yasama usulü
uyarınca kabul edilen bir direktifin iç hukuka
aktarılmasına yönelik tedbirleri *bildirme yükümlülüğünü*
yerine getirmemişse bu üye devlete görüşlerini sunma
imkanı tanıdıktan sonra...

- ABAD, üst sınır olarak, Komisyonun talebi ile bağlıdır.
- Ödeme yükümlülüğü, Divanın kararında belirlenen tarih itibarıyla başlar.

30

İhlal Davası: Karar ve Mali / Parasal Yaptırım (defaten ödenmesi gereken miktarı veya gecikmeye bağlı para cezası): İlkeler

Komisyon, para cezasını şu etmenleri göz önüne alarak belirler:

- İhlalin ciddiliği,
- İhlalin süresi,
- Gelecekteki ihlalleri caydırma gereksinimi.

ABAD

- “*Gecikmeye bağlı para cezası* vazetmek, böyle bir önlemin yokluğunda sürmesi olası olan yükümlülük ihlaline mümkün olduğu kadar çabuk son vermesi için bir üye devleti teşvik etmek için özellikle uygun gözükürken *defaten ödenmesi gereken miktar* vazetmek, ... daha çok ilgili üye devletin yükümlülükleri ile bunlara uymamasının kamu ve özel çıkarlar üzerindeki etkisinin değerlendirilmesine dayanmaktadır.”

31

Ön Karar Prosedürü Sunuş Planı

Ön Tespitler

Başvuruya Konu Olabilecekler

- Yorum Yönünden
- Geçerlilik Yönünden

Başvuru Yapabilecekler

Başvuru Hakkı ve/veya Yükümlülüğü

- Birlik Hukukuna İlişkin Soru
- Başvuru Hakkı ve/veya Yükümlülüğü
- Yorum Yönünden
- Geçerlilik Yönünden

Uygun Bulunmayan Başvurular

Karar ve Sonuçları

- Yorum Yönünden
- Geçerlilik Yönünden

32

Ön Karar Prosedürü: Ön Tespitler

ABİHA md. 267

Temyiz ile Başvuru arasındaki farklar

- (1) Temyiz, davanın taraflarının inisiyatifindedir.
  - Başvuru, ilgili mahkemenin inisiyatifindedir.
- (2) Temyiz mahkemesi, dava hakkında bir karar vermekte ve alt mahkemenin kararını kaldırabilmektedir.
  - Başvuru mahkemesi, dava hakkında kararı vermek üzere başvuran mahkemeye konuyu geri göndermektedir.

Öyleyse ABAD ile ulusal mahkemelerin ilişkisi nasıl tanımlanabilir?

- (a) hiyerarşik ilişki
- (b) işbirliği ilişkisi

33

Başvuruya Konu Olabilecekler: Yorum Yönünden

ABİHA md. 267

ABAD'a göre:

- ön karar prosedürünün işlevi, "[Birlik] hukuk sisteminin bir parçasını oluşturan tüm hükümlerin [Birlik] çapında bir örnek uygulamasını ve bu hükümlerin yorumunun çeşitli üye devletlerce bu hükümlere verilen yoruma göre farklılaşmamasını sağlamak"tır.

Öyleyse:

- AB hukukunun *tüm* kaynakları

34

Başvuruya Konu Olabilecekler: Yorum Yönünden / AB Hukukunun *Tüm* Kaynakları

Birincil hukuk

- ABA, ABİHA ve bu anlaşmalara ekli protokoller, katılım anlaşmaları ve bu anlaşmalara ekli protokoller, bu anlaşmalara ekli bildirimler, ABTHŞ
- ODGP anahatlarıyla hariç...

AB hukukunun genel ilkeleri ve uluslararası teamül hukuku ve uluslararası hukukun genel ilkeleri

AB'nin uluslararası anlaşmaları*

- Karma Anlaşma ise (Kural: AB'nin yetkisinde kaldığı ölçüde...)
- * AB'nin uluslararası anlaşmaları ile kurulan organların tasarrufları

İkincil hukuk

- AB kurum, organ, ofis veya ajanslarının tasarrufları

35

Başvuruya Konu Olabilecekler: Geçerlilik Yönünden

ABİHA md. 267

Yalnızca Birlik otoritelerinin tasarrufları
(*bağlayıcı olsun veya olmasın*)

36

Başvuru Yapabilecekler

Ön karar başvurusu yalnızca "üye devlet mahkemesi" tarafından yapılabilir.

- "AB üyesi devlet"
- "mahkeme"
  - AB hukuku kavramıdır.
  - Ölçüt: "yargısal işlev" görmektir.

37

Başvuru Yapabilecekler: Mahkeme

İlgili birim

- kanun ile kurulmalı (yani özel kişiler kurmamalı),
- daimi / sürekli olmalı (yani yalnızca arada bir yargısal işlev kullanmamalı),
- yargı yetkisi zorunlu olmalı (yani ilgili taraflar başka alternatif hukuki çareye sahip olmamalı),
- hukuk kurallarını uygulamalı (yani hakkaniyet kuralı uygulamamalı),
- bağımsız ve tarafsız olmalı,
- yargısal nitelikli bir karar ile sonlanacak derdest bir dava görüyor olmalıdır.

38

Başvuru Yapabilecekler: Mahkeme

Örnek:

- Bir özel tahkim,
  - tıpkı ulusal mahkemeler gibi hukuk çerçevesinde öngörülmüştür,
  - hakem hukuka göre karar verecektir,
  - tahkim kararı taraflar arasında kesin hüküm (*res judicata*) gücüne sahip olacaktır,
  - duruma göre icra da edilebilecektir,
- İlgili taraflar, hukuken veya fiilen uyuşmazlıklarını tahkime götürmekle yükümlü tutulmamıştır.
- Burada, ön karar prosedürü / ABİHA md. 267 anlamında «mahkeme» var mıdır?

39

Başvuru Hakkı ve/veya Yükümlülüğü

Birlik Hukukuna İlişkin Soru

Başvuru Hakkı ve/veya Yükümlülüğü

- Yorum Yönünden
- Geçerlilik Yönünden

40

Başvuru Hakkı ve/veya Yükümlülüğü / Birlik Hukukuna İlişkin Soru

Ulusal mahkeme, ister alt ister nihai mahkeme olsun, birlikte aranan iki koşul sağlanırsa ön karar prosedürüne başvuru hakkına sahip olur ve/veya yükümlülüğünü üstlenir:

- (i) Ulusal mahkeme, Birlik hukukunun yorumu veya Birlik otoritelerinin tasarruflarının geçerliliği ile ilgili bir *sorun* ile karşılaşmalıdır.
  - Davanın tarafları ortaya koyabilir, ulusal mahkeme re'sen tespit edebilir.
- (ii) Ulusal mahkeme, kendi kararını vermek için bu soruna ilişkin bir (ön) *karara* gerek duymalıdır.
  - Ölçüt: «potansiyel olarak sonuç üzerinde rol oynamak»

41

Başvuru Hakkı ve/veya Yükümlülüğü / Yorum Yönünden

Yalnızca Başvuru Hakkına Sahip Mahkemeler

Başvuru Hakkına ve Yükümlülüğüne Sahip Mahkemeler

- Nihai Ulusal Mahkeme
- Başvuru Yükümlülüğünün Ortadan Kalktığı Haller

42

Başvuru Hakkı ve/veya Yükümlülüğü /Yorum Yönünden /Yalnızca Başvuru Hakkına Sahip Mahkemeler

Alt ulusal mahkeme, yani kararlarına karşı kanun yolu açık bir mahkeme, ön karar prosedürüne isterse başvurur.

Alt ulusal mahkeme, takdir yetkisini kullanırken şunları dikkate alabilir:

- Ön karar prosedürünün uzun süresi,
- Birlik hukukuna ilişkin belirli sorunun zorluğu ve önemi,
- davadaki esas değere karşılık ön karar başvurusunun masrafları,
- davanın taraflarının istekleri...

43

Başvuru Hakkı ve/veya Yükümlülüğü /Yorum Yönünden /Yalnızca Başvuru Hakkına Sahip Mahkemeler

Ön karar prosedürüne başvuru hakkı ile ulusal (usul) kuralları arasındaki ilişki

Örnek (1)

- Alman Bölge Vergi Mahkemesi kararı, temyiz neticesinde Federal Vergi Mahkemesi'nden bozularak dönmüştür. Bölge Vergi Mahkemesi, Federal Vergi Mahkemesi'nin kararı ile hukuki noktalar yönünden bağlıdır. Buna karşın Bölge Vergi Mahkemesi, Birlik hukuku soruları ile karşılaştığını düşünerek ön karar başvurusu yapmak istemektedir... Yapabilir mi?

Örnek (2)

- Bir ulusal mahkeme, ABAD'a ön karar başvurusu yapma ara kararı almıştır. Davacı, bu ara karara karşı bir üst ulusal mahkemeye itiraz yoluyla başvurmuştur... Yapılabilir mi? Yapılabilirse ön karar başvurusuna ne olacaktır?

44

Başvuru Hakkı ve/veya Yükümlülüğü / Yorum Yönünden / Başvuru Hakkına ve Yükümlülüğüne Sahip Mahkemeler

Nihai ulusal mahkeme, yani kararlarına karşı kanun yolu kapalı bir mahkeme, ön karar prosedürüne başvuru *hakkına* ve başvuru *yükümlülüğüne* sahiptir.

Nihai ulusal mahkeme:

- Soyut Teori
  - Genel bir kural olarak kararları temyize tâbi olmayan mahkemeler
- Somut Teori
  - İlgili dava yönünden kararları temyize tâbi olmayan mahkemeler

45

Başvuru Hakkı ve/veya Yükümlülüğü / Yorum Yönünden / Başvuru Hakkına ve Yükümlülüğüne Sahip Mahkemeler

Örnek: İsveç yargı sistemi

- Taraflar, ulusal istinaf mahkemesinin kararlarına karşı yüksek mahkemeye temyiz başvurusu yapabilmektedir. Bununla birlikte yüksek mahkeme, ancak bu başvuru hakkında kabul edilebilirlik bildirimini verirse bu başvuru ile ilgili davayı da esastan görmektedir. Yüksek mahkeme, sadece hukukun uygulanması yönünden rehberlik etmek için önemli olan bir durum varsa ilgili bildirimini vermektedir. Nihai mahkeme hangisidir?

Örnek: Geçici Tedbirler

- Ulusal mahkeme bir ara karar ile ihtiyati tedbir almıştır. Bu tedbire yönelik herhangi bir itiraz yolu bulunmamaktadır. Bununla birlikte bu tedbir, esas karar ile birlikte temyiz edilebilmektedir. Bu mahkeme nihai mahkeme sayılır mı?

46

Başvuru Hakkı ve/veya Yükümlülüğü /Yorum Yönünden / Başvuru Hakkına ve Yükümlülüğüne Sahip Mahkemeler

Nihai ulusal mahkeme iki hâlde başvuru yükümlülüğünden kurtulur:

- Benzer bir durum ile ilgili olup hâlihazırda yanıtlanmış bir soru ile maddi olarak özdeş olan bir soru söz konusuysa...
- Birlik hukukunun doğru uygulanışı ile ilgili şüphe yoksa... (*CILFIT* kararı) – *Acte Clair* Doktrini
- Birlik hukukunun doğru uygulanışı, ortaya çıkan sorunun çözüm biçimi ile ilgili olarak herhangi bir makul şüpheyeye yer vermeyecek derecede aşikâr olmalıdır.

47

Başvuru Hakkı ve/veya Yükümlülüğü /Yorum Yönünden / Başvuru Hakkına ve Yükümlülüğüne Sahip Mahkemeler

Acte Clair Doktrini çerçevesinde ulusal mahkeme,

- farklı Birlik dillerindeki metinleri karşılaştırmalı,
- ulusal hukuk ile Birlik hukuku yönünden hukuki kavram ve terimlerin aynı anlama gelmeyebileceğini göz önünde tutmalı,
- Birlik hukuku hükümlerini bağlamına yerleştirerek, Birlik hukuku hükümlerinin tümünün ışığında ve hedefleri ile uygulandığı tarihteki gelişimini dikkate alarak yorumlamalıdır.

Sizce, bu koşullar sağlanabilir mi?

ABAD, bu koşulları getirerek "*acte clair*" doktrinini kabul mü yoksa ret mi etmiştir?

48

Başvuru Hakkı ve/veya Yükümlülüğü / Geçerlilik Yönünden

Alt ulusal mahkeme → hak veya yükümlülük

- Birlik tasarrufunun hukuka uygun olduğunu düşünüyorsa → başvuru hakkı
- Birlik tasarrufunun hukuka aykırı olduğunu düşünüyorsa → başvuru yükümlülüğü

Nihai ulusal mahkeme → sadece yükümlülük

- Hatta Birlik tasarrufunun hukuka aykırı olduğunu düşünüyorsa → başvuru yükümlülüğü mutlak, *CILFIT* kararı uygulanmaz.

49

Uygun Bulunmayan Başvurular

Gerekli Maddi ve Hukuki Malzemeye Sahip Olmama

- Ulusal mahkeme, ABAD'a gerekli maddi ve hukuki alt yapıyı sunmalıdır.

Yöneltilen Sorun ile Uyuşmazlık Arasında Bağlantısızlık

- Ulusal mahkemenin sorusu ile davanın asıl niteliği veya konusu "aşikâr bir biçimde" bağlantısızsa ön karar başvurusu reddedilir.
- ABAD, soruyu yeniden formüle edebilmektedir.

Genel veya Hipotetik Sorular

- Ulusal mahkeme, ön karar başvurusu ile önündeki dava yönünden ihtilaflı hususlara ilişkin soruları göndermelidir.

50

Karar ve Sonuçları

Yorum Yönünden

- Yorum ile Uygulama Arasındaki Fark
- Karar ve Sonuçları

Geçerlilik Yönünden

51

Karar ve Sonuçları: Yorum Yönünden / Yorum ile Uygulama Arasındaki Fark

ABAD

- ön karar prosedürü çerçevesinde AB hukukunu *yorumlar*.

Ulusal mahkeme

- önündeki davaya AB hukukunu uygulamaya *karar verirse* bu yorum ile bağlı olarak AB hukukunu *uygular*.

Yorum ile uygulama arasındaki ilişki

- Yorumun nerede bitip uygulamanın nerede başladığı her zaman çok net değildir.

52

Karar ve Sonuçları: Yorum Yönünden / Karar ve Sonuçları

Başvurucu mahkeme yönünden

- Başvurucu mahkeme, önündeki davaya AB hukukunu uygulamaya karar verirse bu yorum ile bağlı olarak AB hukukunu uygular.
- Duruma göre yeniden ön karar başvurusu da yapabilir.

Diğer tüm ulusal mahkemeler yönünden

- Her ulusal mahkeme, ABAD'ın ilgili kararını önündeki dava yönünden kullanabilir.
- Duruma göre yeniden ön karar başvurusu da yapabilir.

53

Karar ve Sonuçları: Yorum Yönünden / Karar ve Sonuçları

«İçtihat Hukuku Niteliği»

- Her bir üye devlet mahkemesi, *ABAD daha sonraki bir kararı ile dönmediği müddetçe* ön karar prosedürü çerçevesindeki önceki kararlar ile bağlı sayılır.

54

Karar ve Sonuçları: Yorum Yönünden / Karar ve Sonuçları

Zaman yönünden

- Birlik hukuku kuralı yorumlandığında, yorumlandığı andan itibaren mi, yoksa yürürlüğe girdiği andan itibaren mi anlamı netleşmiş sayılır?

55

Karar ve Sonuçları: Yorum Yönünden / Karar ve Sonuçları

Zaman yönünden

- Geriye dönük etki: Birlik hukuku kuralı yorumlandığında
  - “yürürlüğe girdiği andan itibaren anlaşılması ve uygulanması gerektiği şekliyle o kuralın anlamı ve kapsamı açıklığa kavuşur ve gerektiğinde tanımlanır”.

56

Karar ve Sonuçları: Geçerlilik Yönünden

Tasarruf hukuka uygun bulunursa

- Tüm üye devlet mahkemeleri o tasarrufu uygulamaya devam eder,
- bu konuyla ilgili yeni bir ön karar başvurusu yapılabilir.

Tasarruf hukuka aykırı bulunursa

- Tüm üye devlet mahkemeler açısından o tasarruf hukuka aykırı hâle gelir,
- önceden belirlenen geçersizliğin temelleri, kapsamı ve olası sonuçları gibi sorular ile bir ön karar başvurusu yapılabilir.

57

Karar ve Sonuçları: Geçerlilik Yönünden

Hukuka Aykırılığın Neticesi

- Tasarruf iptal edilmiş olmaz, ilgili Birlik otoritesi gerekli tedbiri alacaktır.

Zaman yönünden: Geriye Dönük Etki

- Ön karar prosedürü çerçevesindeki karar, zaman bakımından kural olarak geriye dönük etki doğurur.

58

ABİHA madde 267

Avrupa Birliği Adalet Divanı, aşağıdakiler hakkında ön karar verme yetkisine sahiptir:

- a) Antlaşmaların yorumu,
- b) Birlik kurum, organ, ofis veya ajanslarının tasarruflarının geçerliliği ve yorumu.

Bu tür bir sorunun bir üye devlet mahkemesinde ortaya konması halinde, bu mahkeme kendi kararını vermek için konuya ilişkin bir karara gerek duyarsa, Adalet Divanından bu sorun hakkında karar vermesini talep edebilir.

Bu tür bir sorunun, iç hukuka göre kararlarına karşı kanun yolunun kapalı olduğu bir ulusal mahkemede görülmekte olan bir davada ortaya konması halinde, bu mahkeme Divana başvurmakla yükümlüdür.

Bu tür bir sorunun bir üye devlet mahkemesinde görülmekte olan tutuklu bir kişiyle ilgili bir davada ortaya konması halinde, Avrupa Birliği Adalet Divanı mümkün olan en kısa sürede harekete geçer.

59

ABİHA madde 258

Komisyon, üye devletlerden birinin Antlaşmalar gereğince üzerine düşen bir yükümlülüğü yerine getirmediği kanısına varırsa, bu devlete kendi görüşlerini sunma imkanı tanıdıktan sonra, bu konuda gerekçeli görüşünü bildirir.

İlgili devlet, Komisyonun belirlediği süre içinde bu görüşe uygun hareket etmezse, Komisyon meseleyi Avrupa Birliği Adalet Divanına götürebilir.

60

ABİHA madde 259

Bir üye devlet, diğer bir üye devletin Antlaşmalar gereğince üzerine düşen bir yükümlülüğü yerine getirmediği kanısına varırsa, meseleyi Avrupa Birliği Adalet Divanına götürebilir.

Bir üye devlet, diğer bir üye devlet aleyhine, Antlaşmalar gereğince üzerine düşen bir yükümlülüğü ihlal ettiği iddiasıyla dava açmadan önce meseleyi Komisyona götürmek zorundadır.

Komisyon, ilgili devletlere kendi iddialarını ve karşı tarafın iddialarına ilişkin gözlemlerini sözlü ve yazılı olarak sunma imkanı verdikten sonra, gerekçeli görüşünü bildirir.

Komisyon, meselenin önüne getirildiği tarihten itibaren üç ay içinde görüşünü bildirmezse, görüşün bildirilmemiş olması, meselenin Divana götürülmesine engel teşkil etmez.

61

ABİHA madde 260

1. Avrupa Birliği Adalet Divanı, bir üye devletin Antlaşmalar gereğince üzerine düşen bir yükümlülüğü yerine getirmediğini tespit ederse, bu devlet Divanın kararı doğrultusunda gerekli tedbirleri almak zorundadır.

2. Komisyon, ilgili üye devletin Divanın kararı doğrultusunda gerekli tedbirleri almadığı kanısına varırsa, bu üye devlete görüşlerini sunma imkanı tanıdıktan sonra, meseleyi Divana götürebilir. Komisyon, ilgili üye devlet tarafından defaten ödenmesi gereken miktarı veya gecikmeye bağlı para cezasının miktarını durumun gereklerine göre belirtir.

Divan, ilgili üye devletin kararına uymadığını tespit ederse, bu devlet tarafından defaten ödeme veya gecikmeye bağlı para cezası ödemesi yapılmasına karar verebilir.

Bu usul, 259. maddeye hâlel getirmez.

3. Komisyon, ilgili üye devletin, bir yasama usulü uyarınca kabul edilen bir direktifin iç hukuka aktarılmasına yönelik tedbirleri bildirme yükümlülüğünü yerine getirmediği gerekçesiyle, 258. madde uyarınca meseleyi Divana götürdüğünde, gerekli görürse, ilgili üye devlet tarafından defaten ödenmesi gereken miktarı veya gecikmeye bağlı para cezasının miktarını durumun gereklerine göre belirtebilir.

Divan bir ihlal olduğu kanısına varırsa, ilgili üye devletin, Komisyon tarafından belirtilen miktarı aşmayan bir defaten ödeme yapmasına veya gecikmeye bağlı para cezası ödemesine karar verebilir. Ödeme yükümlülüğü, Divanın kararında belirlenen tarih itibarıyla başlar.

62

ABA madde 4

3. Birlik ve üye devletler, dürüst işbirliği ilkesi gereğince, Antlaşmalar'dan kaynaklanan görevlerin yerine getirilmesinde birbirlerine saygı gösterirler ve yardımcı olurlar.

Üye devletler, Antlaşmalar'dan veya Birlik kurumlarının tasarruflarından kaynaklanan yükümlülüklerin yerine getirilmesini sağlamak üzere, genel veya özel her türlü uygun tedbiri alırlar.

Üye devletler, Birliğin görevlerinin yerine getirilmesini kolaylaştırırlar ve Birliğin hedeflerinin gerçekleştirilmesini tehlikeye düşürebilecek her türlü tedbirden kaçınırlar.

63

ABA madde 17

1. Komisyon, ... Antlaşmaların ve kurumlar tarafından Antlaşmalara dayanarak kabul edilen tedbirlerin uygulanmasını sağlar. Avrupa Birliği Adalet Divanının denetiminde Birlik hukukunun uygulanmasını gözetir. ...

64

ABİHA madde 279

Avrupa Birliği Adalet Divanı, önündeki davalarda, gerekli ihtiyati tedbirlerin alınmasına karar verebilir.

65

ABİHA madde 108(2)

2. Komisyon, ilgili taraflara kendi görüşlerini bildirmeleri için ihtarda bulunduktan sonra, bir devlet tarafından veya devlet kaynakları vasıtasıyla verilen desteğin 107. madde çerçevesinde iç pazarla bağdaşmadığını veya bu desteğin kötüye kullanıldığını tespit ederse, belirleyeceği süre içinde, ilgili devletin bu desteği kaldırmasına veya değiştirmesine karar verir.

İlgili üye devletin belirlenen süre içinde bu karara uymaması halinde, Komisyon veya ilgili diğer üye devletler, 258 ve 259. maddelerde yer alan hükümlere istisna olarak, doğrudan Avrupa Birliği Adalet Divanı'na başvurabilir. ...

66

ABİHA madde 114(9)

1. Antlaşmalar'da aksi öngörülmedikçe, 26. maddede belirtilen amaçların gerçekleştirilmesi için aşağıdaki hükümler uygulanır. Avrupa Parlamentosu ve Konsey, olağan yasama usulü uyarınca hareket ederek ve Ekonomik ve Sosyal Komiteye danıştıktan sonra, iç pazarın kurulmasını ve işleyişini amaçlayan, üye devletlerin kanun, ikincil düzenleme ve idari kurallarının yaklaştırılmasına ilişkin tedbirleri kabul eder. ...
8. Bir üye devlet, daha önce uyumlaştırma tedbirlerine konu olan bir alanda halk sağlığıyla ilgili özel bir sorunla karşılaşması halinde, Komisyonu haberdar eder; Komisyon, Konseye uygun tedbirleri önerip önermeme konusunu ivedilikle inceler.
9. 258 ve 259. maddelerde belirtilen usule istisna olarak, Komisyon veya bir üye devlet, diğer bir üye devletin bu maddede öngörülen yetkileri kötüye kullandığı görüşündeyse, doğrudan Avrupa Birliği Adalet Divanına başvurabilir.

67

ABİHA madde 271

Avrupa Birliği Adalet Divanı, bundan sonraki hükümlerde yer alan sınırlar dahilinde, aşağıdaki konularla ilgili uyuşmazlıklarda yetkilidir:

- a) üye devletler tarafından, Avrupa Yatırım Bankası Statüsü'nden kaynaklanan yükümlülüklerin yerine getirilmesi. Bu çerçevede, Banka Yönetim Kurulu, 258. madde ile Komisyona verilen yetkilere sahiptir, ...
- d) ulusal merkez bankaları tarafından, Antlaşmalar'dan ve AMBS ve AMB Statüsü'nden kaynaklanan yükümlülüklerin yerine getirilmesi. Bu çerçevede Avrupa Merkez Bankası Governörler Kurulunun ulusal merkez bankaları karşısında yetkileri, 258. madde uyarınca Komisyona üye devletler karşısında tanınan yetkilerle aynıdır. Divan, bir ulusal merkez bankasının Antlaşmalar'dan kaynaklanan yükümlülüklerden birini yerine getirmedişine karar verirse, bu banka, Divanın kararı doğrultusunda gerekli tedbirleri almak zorundadır.

68

ABİHA madde 348

346 ve 347. maddelerde belirtilen durumlarda alınan tedbirlerin, iç pazardaki rekabet koşullarını bozucu bir etkisi olması halinde, Komisyon, ilgili üye devletle birlikte, bu tedbirlerin Antlaşmalar'da yer alan kurallarla nasıl uyumlu hale getirilebileceğini inceler.

258 ve 259. maddelerde yer alan usule istisna olarak, Komisyon veya bir üye devlet, diğer bir üye devletin 346 ve 347. maddelerde belirtilen yetkileri kötüye kullandığı görüşündeysen, doğrudan Adalet Divanına başvurabilir. Adalet Divanı kararını gizli oturumda verir.